

(«ПРАВДАНЫЦ» МУРНУКУ ЧҮҮЛҮ).

[illegible]

АЛМА-АТА ХООРАЙ

☆ ТЭЗЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районунун союмуз болгаш холостары мала-да бижыч чөм-сүүрү тургузуп, сиеги, силос белектелинин чоруп турган түлүк үй-инде-ле кыштаглаашкын белектегиз ки-жэеги-биз алгач турган. Никити-биле рай-он 4979 тонна ситен белекчор планын-да 841 тоннамы артыкка кылып, он 883 тоннамын кыштагаларда чедирин алган.

Амгы үеде бүгү күшү кыштаглаашкын белектегизге тудалынып. Амгы-аггы-ларда хура-септегизге теп турар. Союмоста 2 жазларын Малчыны 72-ин бүгү булунарын олар мажы-лып турар. Районунун этн башта-

С. СМОЛЬСКОЙНУЃ фотозу.
(СЭТА-ның фотохрониказы).

Кыттагычтардын кыска мезгилдеги жашоосунан көрүнөт. Алардын баары өлкөнүн экономикасына өзүлөрүнүн ишмердигин кошкон. Мисалы, «Мадат» компаниясынын директору Т. Бекбаевдин айтымында, бул компаниянын жалпы кирешеси 70 млн. сомго жеткен.

Совет Тыванын 25 чыл ою каш-ла хонгап бодур. Тес-Хемин кино ажилдакчылар ук байырлагга чедиптирлер ужураарлар деп кижилерин ажилдап амыдап. Районун кинофакторлары чартык чылды көргүзүлгө: кино сессияларынын талашы-биле 118,6 хуу, акша чымдазын—106,6 хуу, көрүктүр талашы-биле 117,7 хуу күстөкөн.

Районда 7 киноустанова, 2 көжөр кино амыдап турар. Районун көжөр кинозу (Чолаачи-механик Шалык Базаан) паянны даалгашы—санылы 163 хуу, көрүктүрлерин 155 хуу, акша чымдазын 208 хуу күстөкөн. Ак-Эрктие, Берт-Дагда, Чодураада киноустанова, бүгү көрүктүрлерини О. Шынаада база У. Шынаада көжөр кино көрүктүрлерге багыт ас бараан болган. Районун кино чепчи-ли алган социалисттик хүдээ-тегин иштиниз-биле ажык күстөкөн.

Районун көжөр кино механик Шалык Базаан ол ажилына үр ас амыдаан-даа болза, кызыкмак чоруун көргү-дө берген. Эдилеп турар ма-

ТЕС-ХЕМНИН КИНОФИКАТОРЛАРЫ

гаизаторларын одурунда кирген.

Совет кинонуң 50 чыл оюнга тураскааткан кинофестиваль август 20-ден сентябрь 20-ге чедир эрктен. Фестивальды районун киноустановакалары, көжөр кино база кырышкен. Кинофестивальды баштайгы аял көжээлде район тевине 6 санынны көргүскөн. Аяа 648 көрүктү киришкен. Фестивальга тураскааткан хемчелер «Чодураа» колхоз-ка база эрктен «Чодураа» колхозу Шарапун совет кино-нун төгүзүлгө кыска дини-надыгын кылаан болган. Районун кино ажилдакчылары-нын ажык-хөргө көрүктүрлерге чуталган берген. Фести-вальды баштайгы хүнеринде беэни 2000 чыгы көрүктү Кууларга баяннынга, клуб-тарга чыгып келген. Фести-валь үзүндө 20 ажык урал-чечер кинону көрүктүрлерге бараалгаткан. Ам районун

Совет кинонуң 4 аппараты амыдап, ажил-агылар оларын боттарынын транспорт-биле таадырган. «Тес-Хем» советтун директору эл Базаан-оол, О. Шынаа салбары-нын эрктелтиги И. Биче-оол бо ажилга эки дуалаан. Кы-зыл Чыраа көдө Совет (дар-газы Дочун Лахов) киноу-становаканын ажилыга боттут дулап чедиреп, хайгаарга ту-рар.

Тес-Хемин кино ажилда-кчыларын ажил-хөргө чамдык эки чүрүл-биле көр-гөлтөрүлүтүп, чепчестерин барып оюу эрктен берге. Районун № 2 көжөр кино-ну ажил чок анаа турар. Оюу септен кыдыр дөргө, район-пун «Сельхозтехника» чери «Биске калдык даа хамаан чок дээт» артык кесектер-биле чадирбаан. Республиканын кинофикация эрктелди база багыт дулаан деп болур.

Районда 2 киноустанова паянны күстөкөн. Самата-дай көдө Советтин хамаар-жып турар район төвүн ба-за Шуурмак киноустановака-ры паянны чедир күстөкөн турар. Шуурмакка чартык чыл дургузунда 6 киномеханик солукчан. Оюу түнө-лөп чүр болганга дөргө, паян күстөкөн, чопта кино көр-гүзүлгө багыт.

Районун Кууларга баян-нынын кызык уде соок бол-ганынын хараамда база ми-да амыдап турар механик-терин ажилга хайрысалга чотундан паян күстөкөн. Мындагы чепчестерин көр-ту-ра-ла, районун кинофестиваль база культура кылдып чотур-кемчел албайны айтыр херек. Киноустановакаларга багыт дулаан, мида амыдап турар кадрларга негедде «шопка». Удуртукчулар-биле көдө ту-рар механиктер арагалан, ажил шакы уурга турар, кан-дык-даа кемчел адырмаан.

Иада профессионал бөлүк-тү дартмаз Межино-оол Дирты-оол кыш-ажилдык сагыла-чу-румун бижылдарынча бичи-лаа сагып салбай турар. Са-магадай көдө Совет хама-рышкан киноустановакаларын ажилыга контролду пот-каткан.

Иада ажилдакчыларын социалисттик чарыкын түнө, күртүлө кыдыр чотур ор-галын чедир күстөкөн турар кижилерге атырышты түп-пигини тургузуп болбаан. Кино чепчилик ажилын ажилдакчылар депутаттары-нын район Советинин күс-токумуга чуталган, кылап турганын чөдө дини-на-бас. Ажилдын калдык-даа ады-рынга хыналда, күстөдө деп чүр турары албан болган. Ичинтаган Тес-Хемин кино-фикаторларын ажилында бар чепчестерин чабылып ап болурун бүтү аргалары ар-ден болтаар мен.

Ч. АЛДЫН-ООЛ.

Барыш Казахстандын чер байлактарын шынчап тыва-рышпн комплекске ачылды. Шынчапчылар Мур-зун Мугожаар дагыларга кыны устуртуп ол үзө-лөп чиг-эди — кой да-дугу байлактары черин тышкан. Байлактар Бугетсайнын да-дугу аажок биким болган километрге шы-даммын пиярылган. Ол ишпират чер кырылда беэли көстүп чыдар. Ичинтаган оюу ажык казып турар.

ЧУРУКТА: Казахстандын да-дугу бо-ла болбой — деп, шынчапчылар бөлүгү Валентина Тимофеевнн чутал-ган турары.

Д. КАРАЧУНУНУ ФТОЗУ. (СЭТА-нын фототехникалы).

Бүзүредип шыдаан

Боттарынын ажил-амыды-ра-нын ажил-биле кезик кой-жулар колхоз контролорунун чангыга чуталган турган. Оларын бирээп турган:

— Менээ хунап хойлар хү-дөрдү дөргө мывадым — деп.

— Чүте, аш?

— Хой хураган берип шы-даар асес, кижилер хей-де бак ады үер.

Мурнактын хойжу Бирш Сасыкович турар:

— Ажилга кысып болза, түнөш бербес, болбой аш. Сөз оон хей чуталдыр, иш. Барышын ала боларын, хунап хойлардан хүдөз ал-ган, 90 чедир хурагандан аш-там, чө.

— 90 кайыл шыматтынар— деп, хойжулар инди-мида чуталалар—даа болган.

Ичинтаган турар, хой бригади-ри М. Куулар дөз бар чыткан.

— Эш, бригадир, мадаа ке-лчирем, биче хөрөк бар-дыр.

— Че, келдим-че, эштер.

— Бирш ашакка хунап хойлардан хүдөз берсе чүт, чүтөн тозан хураганын ашар мен дээр кижилер, көргүсүң.

— Эш хөрөк-тир, дөшкүрү ужурут — деп, бригадир ма-ронын илден чуталган.

Ичинтаган Бирш Сасыко-вич 1967 чылдын чазында ху-нап хойларын хүдөз алган.

Чаз азу-биле, амыр-дышты бөлө-лөй ажилдаар деп, Бирш бодоп алган.

Хойларын кыргыштарга, чутдуга, тайгага чоруй оларалдып үндүрө берген. Чүдө боду кадарар, еске ки-жилерге шалтычтас турган. Чатай ош-синегин тайгалар-же оларалдыр, чалгыс чөдө хой турбас деп хам хайла-ды ол болган. Бирш Сасыко-вич мал басаан тайгалар-га хойларын оларалдып чы-лаан. Хүн дөдөн аш бөргө, тайга-сын кырынга еркип бо-лур. Орай дүгө чедир олар-лапкан, бир-ле аяныч чөдө хунап дымшандырып, хонду-ру-даа алтылар.

Кустун тышкы бидишпн келчир, көкүң, шалкы Хем-чинтин унунда кадар оттуг күзөтөн чедир келген. Чартык ай ажа дүдүп чорда, хунап хойлар тулур семизди.

Дөргө-лөп үдө чотуулап келчир, колхозтан 4 көшкү-дө алган, азырап турган. Дүжүт ажалдады, эгелер бөргө, хойларын хоорунга кадарар, сентябрь ай үнери билек, зоотехниктин айткыш-кымын азуулар, хойларын су-ла эдеринтирип, кошнары үш хонду мала азыраш, дөрткү хүдөдө хойга салып турган. Шак шалар ажилда

Сонуургаан

Чоокта чаа СЭКИ Удуг-Хем районунун пропаганда болган агитация кылды-нын эрктелтигине ора-лак-чымы Калындү Куулар «Удуг-Хем» советтун Хайы-ракан суурун чурттагыч-ларына дөдөй байдалын талашы-биле лекция чомчаан. Динчагылар сонугураан ай-тырыштар салган, илесте-ки тодогар, чедимчел хай-рыштарын кылган.

Я. ОНДАР.

ЧАГАА

М кадыкым, чаш уруту-м мейн. Менээ кымда-даа ар-тык чок, эртим кижиле чангыс ол—бичи чаш. Мээң өөрүшкүм, аас-кеешим чүдө болду. Бирш реистер чөдөп сактып кээр мен: «Атай! атай! Кайда чор, сен?» деп кий-гырган деп болур. Оортан ар-га тут-палым катп ар-гап келген ишкан алаар. Ду-на-да, хүдө-дө өмчө тү-гүлү далажып чотур мен.

Роза, сен амыр-дыш мей-дир артык болбой сен. Оюу эзеп база эки кижил деп динчаан мен. Оюлга ол эки. Бичаа-даа сенден чангыс-ла дилем бар. Олетти азулуг кижилер өстүрүп көр. Роза, Оюу келер үзүп кажан-даа жония деп болбас ужурут. Чүдө мону сенден дилер-дир мен. Ам чангыс кызыл-ааран кайы. Оруктар ууш болган, оюу кижил оран — кажан бир шалда дүдө бээр бис мыйна.

Башыр-биле, Силерин өнүгүр чөдөп... ЧАНЧИП.

— Авай, авай! Машымын көр даа. Дүт, дүт! Дөдө чатаа кымын ол, авай?

— Аванни, — дөдөк, Роза шымдай-ла дөдөй, хептерин чүр берген. Оюлга алаакан Оюу динчаан.

Монгуш ХЕНЧЕ-КАРА.

Күженишшининг ажылдаар мен

1950 чыл. Ичинтаган районун үлөтүр (амгы амыр-дыл хай-дырылга) комбинаты Чадана хооранын адынга олааш чаме бичи бажыччыларга таа турган. Ол үдө дараал-чылар эвэни, дараалар ма-шиналар-даа хой асес турган. Чатычтарынын материал-ларын хүдөз ап, оларын ча-гыгылар азуулар хептерин дааран турдуус.

Ам амыр-дыл хайдырылга комбинатын даараналга чегиде тыва, орус, украин, хакас националдык 26 дара-ныкчылар, бижыкчылар на-йыралды, бир деминг ажил-дап турар. Маш ажилдан кирген үдө тыва кадр да-раалыкчылар конуш азым тур-ган. Ам бичип дааранал-дар коллектинде ишчилер-нин кой куртуу үлөтүр ка-дарлар. Оон иштиниз Зини Ойдуу даараналык ажил-дап турган, мастер мерген-ди кыска үдө чедип ап, дур-жулгалык бижыкчы болган. Эштер И. Байыр, С. Семис-оол, Л. Ростинер, А. Голуаа болган оон-даа еске дуржу-галык даараналыкчылар, бижы-чылар бисте хой. Бистин дө-дөн ажилды коммунист Ани-Матвеева Базароа удуртуп, база-ла хой чылда мида ажилдап турар.

Деминг, кадаралдык ишти мөөрөкчүлүгүдү башкы бо-лган баштыкмы Владимир

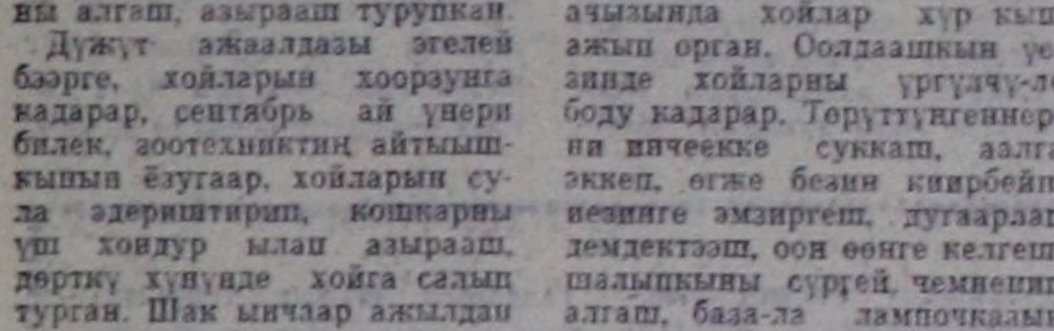
Темажыткан делгелге

ажил, еске-он, ак-сары гла-диолустары, В. Лубошников, А. Бузенова оларын аны-бүр өнүгүтүр берген бол-ган еске-даа чүдө бөрү че-чектери сеткил сагышты өр-чүп турган. Эштер Маркелов-нык «Ие Төдөн чүт», Оуф-риеванын «Дамаскын мал-дырылынга», «Бүсүк аалга», «Мени мана», Гольцованын «Менди чагай орук» шко-лачылары — «Ленинни шыак чечектери», «Маз Россиям, се-на» дөдө еске-даа темаларга

бүскетерин кылап, шым-ши бекит утка-шынарып болган. Жюри комиссиязы бири «ерин мынаттарга, ичинтаган Александр Бузенова болган Валентина Оуфривега, а үш-кутун Есатерина Бузенова, Валентина Лубошникова олар-га бажын шынтыктаган. Тайга-ларда хай чаш турар бо үдө чүдө-бүрү чечектерин тема-жыткан бо делгелгени суурну туртаткы чотунга күтө-лө-бүн хараа туткан.

Чөөн-Хемчин район.

П. ПОПОВ.

РЕСПУБЛИКАНЫН КИНОЭКРАНЫНА

„ТАЙГА ЭЭЗИ“

ДЕП КИНО УНЕР.

Фильм тайга райондарынын бирээинде уласток мульти-пликация ажилынын дугайын чуталган турар. «Мосфильм» киностудиясы үндүргөн. Кол рольдарын Владимир Високий, Лидия Пирева күстөдү турар.

Өөрүшкүнүн сөстери

Кемдешкинни уламыдан бергедө-шинге таарышкан турмуда, мейн Суг-Акс амилгезинге ачкелген. Ичиндин чон-ун «Буянык кижилер» деп чуталалары чөдүт. Оларга — эчилерге кезде-ле өөрүшкүнү йоралдерин чүрктин хан-ында алган туруксам келер.

Мээң кадыкшылым хүнүн-не ажилып, Төдөн чүртүмга, чонумга биче-даа бол ба-

Өөрүшкүнүн сөстери

Кемдешкинни уламыдан бергедө-шинге таарышкан турмуда, мейн Суг-Акс амилгезинге ачкелген. Ичиндин чон-ун «Буянык кижилер» деп чуталалары чөдүт. Оларга — эчилерге кезде-ле өөрүшкүнү йоралдерин чүрктин хан-ында алган туруксам келер.

Мээң кадыкшылым хүнүн-не ажилып, Төдөн чүртүмга, чонумга биче-даа бол ба-

Өөрүшкүнүн сөстери

Кемдешкинни уламыдан бергедө-шинге таарышкан турмуда, мейн Суг-Акс амилгезинге ачкелген. Ичиндин чон-ун «Буянык кижилер» деп чуталалары чөдүт. Оларга — эчилерге кезде-ле өөрүшкүнү йоралдерин чүрктин хан-ында алган туруксам келер.

Мээң кадыкшылым хүнүн-не ажилып, Төдөн чүртүмга, чонумга биче-даа бол ба-

Өөрүшкүнүн сөстери

Кемдешкинни уламыдан бергедө-шинге таарышкан турмуда, мейн Суг-Акс амилгезинге ачкелген. Ичиндин чон-ун «Буянык кижилер» деп чуталалары чөдүт. Оларга — эчилерге кезде-ле өөрүшкүнү йоралдерин чүрктин хан-ында алган туруксам келер.

Мээң кадыкшылым хүнүн-не ажилып, Төдөн чүртүмга, чонумга биче-даа бол ба-

РЕДАКЦИЈАНЫН ААРЕЗИ

ШЫН СОЛҮНҮ

Чагыдылганың өртээ:

чылда — 6 рубль,

алды айда — 3 рубль,

үш айда — 1 рубль 50 көп.

ОКТАБРЬ 2-ДЕ

«НАЙРАЛ»: Киночымын 10, «Амангелды» 2, «Улуу ынакшылым аялгасы» 12, 4, 5,55, 7,50, 9,45 шактарда.

«ЕНИСЕЙ»: «Ажылдын кезине таарыш» 12, 14, «Венгер чымыш» (1-ги серия) 16, «Золтан Нарплатинин салым-чолу» (2-ги серия) 18, «Венгер чымыш», «Золтан Нарплатинин салым-чолу» (1-ги, 2-ги сериялары) 20 шактарда.

«КАА-ХЕМ»: «Мээң ачам каптан» 3, «Ыш бурганнар» 5, 6,45, 8,30 шактарда.